

ΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑΣ ΔΟΥΣΣΗ

Κλιματική αλλαγή και πανδημία: δύο όψεις του ίδιου νομίσματος

Το 2020 ήταν μια από τις θερμότερες χρονιές που έχουν καταγραφεί στην ιστορία. Η απότομη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών λόγω των μέτρων κατά της πανδημίας δεν ήταν παρά ένα βραχυπρόθεσμο διάλειμμα που είχε μηδαμινή επίδραση στην αδυσώπητη πορεία της κλιματικής αλλαγής. Οδεύουμε ολοταχώς σε αύξηση της θερμοκρασίας στους 3 βαθμούς Κελσίου μέχρι το τέλος του αιώνα, μακριά από τον στόχο της Συμφωνίας των Παρισίων που είναι να συγκρατηθεί η μέση θερμοκρασία της Γης τουλάχιστον στους 2 βαθμούς. Η εικοστή έκτη σύνοδος των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, η οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί στη Γλασκώβη τον Δεκέμβριο, αναβλήθηκε για το 2021. Η σύνοδος αυτή ήταν κρίσιμη διότι τα κράτη θα κατέθεταν ενισχυμένα σχέδια κλιματικής δράσης και θα συζητούσαν το σύστημα διακυβέρνησης των αγορών άνθρακα που θα βοηθήσει στη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών.

Η ΕΕ είναι η μόνη που μείωσε τις εκπομπές της και έθεσε νέους στόχους μείωσης κατά 55% έως το 2030. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι ο νέος οδικός χάρτης για τη βιωσιμότητα στην Ευρώπη, με στόχο να καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Αυτό θα συμβεί μέσα από την αναζωογόνηση της οικονομίας, τη στροφή προς πράσινες τεχνολογίες και την αναθεώρηση όλων των πολιτικών με την εισαγωγή νέων ρυθμίσεων για την κυκλική οικονομία, την ενεργειακή αποδοτικότητα, τη βιοποικιλότητα και τη γεωργία. Οι αλλαγές θα πρέπει να γίνουν με δίκαιο τρόπο, ιδίως για εκείνους που θα επηρεαστούν περισσότερο, δηλαδή τους εργαζόμενους και τις τοπικές κοινωνίες που είχαν εγκλωβιστεί σε ρυπαρές οικονομικές δραστηριότητες και τώρα πρέπει να στραφούν σε βιώσιμες εναλλακτικές. Για τον σκοπό αυτόν δημιουργήθηκε ένας ειδικός μηχανισμός χρηματοδότησης.

Η απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης να σταματήσει τη λειτουργία όλων των λιγνιτικών μονάδων έως το 2028 έχει μεγάλη σημασία για τη βελτίωση των κλιματικών επιδόσεων της χώρας. Ταυτόχρονα όμως δημιουργεί μεγάλες προκλήσεις για το μέλλον των εργαζομένων και των τοπικών κοινωνιών στις λιγνιτικές περιοχές, δηλαδή τη Δυτική Μακεδονία και την Αρκαδία. Ηδη έχει ανακοινωθεί ένα Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης το οποίο προβλέπει μια σειρά από emblematic επενδύσεις για τη μεταλιγνιτική περίοδο, ενώ αναμένεται η διαμόρφωση ειδικών εδαφικών σχεδίων που θα προσδιορίζουν τα προβλήματα και τις ανάγκες των εν λόγω περιοχών.

Το 2021 θα είναι μια πολύ κρίσιμη χρονιά για την κλιματική δράση. Τα σχέδια ανάκαμψης των εθνικών οικονομιών από την πανδημία προσφέρουν μια ευκαιρία για πράσινες επενδύσεις σε μέτρα και τεχνολογίες που απαιτούνται για να αποκτήσουμε κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050. Οι κυβερνήσεις μπορούν να προωθήσουν την ατζέντα της βιώσιμης ανάπτυξης

από τη στιγμή που η βιομηχανία, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες αναζητούν κρατική βοήθεια. Η κλιματική αλλαγή δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ζήτημα χαμηλότερης προτεραιότητας από την πανδημία αλλά ως η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος. Όσο πιο γρήγορα αντιδράσουμε, τόσο πιθανότερο είναι να επιβιώσουμε.

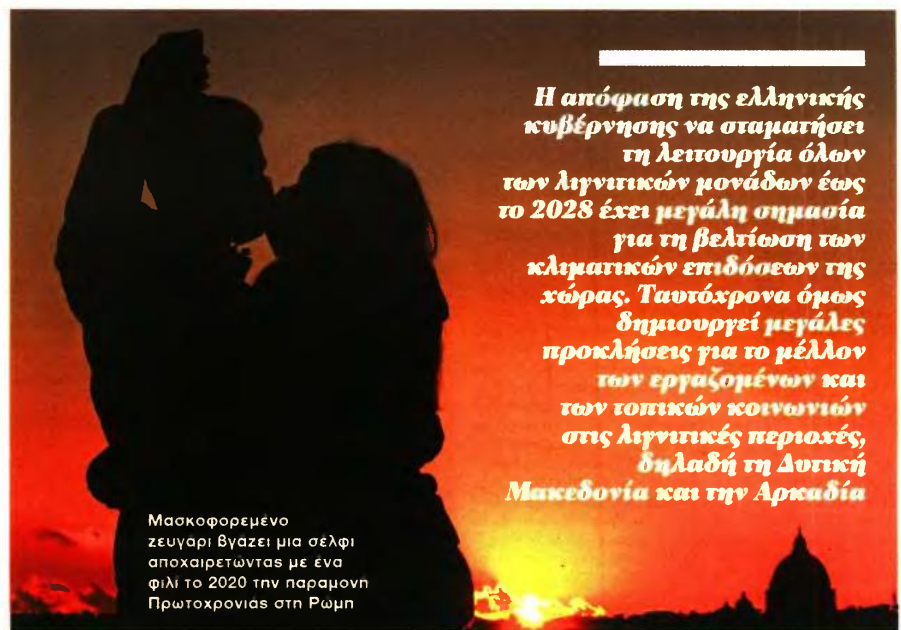
Η ΕΕ δεσμεύτηκε προς αυτή την κατεύθυνση και αποφάσισε ότι τουλάχιστον 30% των δαπανών από τον νέο προϋπολογισμό θα διατεθεί στη δράση για το κλίμα. Ένας κλιματικός νόμος θα μετατρέψει τον νέο στόχο σε νομική υποχρέωση και μια αναθεωρημένη στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αναμένεται μέχρι την άνοιξη.

Η φιλοδοξία της ΕΕ είναι σημαντική αλλά όχι αρκετή για να αποτρέψει την επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής. Κι άλλες χώρες πρέπει να δεσμευτούν για μηδενικές εκπομπές άνθρακα. Ο νεοεκλεγείς πρόεδρος των ΗΠΑ υποσχέθηκε ότι η χώρα του θα είναι κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050 και η κλιματική δράση έχει κεντρικό ρόλο στα σχέδιά του για την οικονομία. Η Κίνα δεσμεύτηκε ότι θα το πράξει πριν από το 2060. Οι δεσμεύσεις αυτές στέλνουν ένα μήνυμα προς τους επενδυτές, τους

παραγωγούς και τους καταναλωτές ότι η πορεία προς την καθαρή ενέργεια έχει ξεκινήσει. Θα πρέπει ωστόσο γρήγορα να αποτυπωθούν σε συγκεκριμένες πολιτικές και χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.

Ο δρόμος για τη Γλασκώβη δεν είναι στρωμένος με ρόδα. Παρότι ο Μπάιντεν δεσμεύτηκε ότι θα επαναφέρει τις ΗΠΑ στη Συμφωνία των Παρισίων, η κλιματική αλλαγή αποτελεί ένα ζήτημα που εξακολουθεί να διχάζει το Κογκρέσο και αυτό περιορίζει τις επιλογές. Σε κάθε περίπτωση, η επιστροφή των ΗΠΑ στις διαπραγματεύσεις για το κλίμα θα έχει θετικά αποτελέσματα καθώς θα παρακινήσει άλλες διστακτικές χώρες να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για τη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής. Η γρήγορη επανένταξη των ΗΠΑ στις διαπραγματεύσεις είναι καίριας σημασίας και η ΕΕ μπορεί να διευκολύνει τη διαδικασία κινητοποιώντας τα εταρικά της δίκτυα και τη διπλωματική της δεξιοτεχνία.

Η Εμμανουέλα Δούση είναι καθηγήτρια στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, κάτοχος έδρας της UNESCO στην Κλιματική Διπλωματία και ειδική σύμβουλος στο **ΕΛΙΑΜΕΠ**

Μασκοφορεμένο ζευγάρι βγαζει μια σελφι αποχαιρετώντας με ένα φιλι το 2020 την παραμονη Πρωτοχρονιας στη Ρωμη